

MAATA MEREN ALLA

Suomi, 2009

Ohjaaja: Lenka Hellstedt

Käsikirjoittaja: Lenka Hellstedt, perustuu Riikka Ala-Harjan kirjaan

Näyttelijät: Amira Khalifa (Ida), Matti Ristinen (Ville), Marja Packalén (Outi), Leena Uotila (Pipsa), Jarkko Niemi (Jore), Annika Ernst (Anita), Ismail Sahin (Deniz)

Kuvaus: Mark Stubbs

Lavastus: Saara Joro

Puvustus: Titta Kettunen

Maskeeraus: Elina Laakso

Leikkaus: Kimmo Taavila

Ääni: Olli Huhtanen

Tuottaja: Mika Ritalahti, Niko Ritalahti

Levittäjä: Sandrew Metronome Distribution Finland

Kesto: 85 min.

Ikäraja: S

Genre: komedia, draama, kehityskertomus

Elokuva ja oppimateriaali sopivat yläasteelle, lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin esim. äidinkielen, kirjallisuuden ja viestinnän opetukseen.

Oppimateriaalin teemoja: Elokuva maata meren alla, Berliini, adoptio, erilaisuus ja identiteetti, kehityskertomus/kasvutarina, vasemmistolaisuus, feminismi

TARINA

Maata meren alla kertoo ompelijaksi kouluttautuneesta Idasta (Amira Khalifa), joka asuu yhä adoptioäitinsä Katin (Marja Packalén) kanssa. Ida hakee töitä kehnolla

menestyksellä, mutta aikaansaavan aktivistiäitinsä apua suorapuheinen tytär vähiten kaipaa. Ystävänsä Villen (Matti Ristinen) rohkaisemana Ida kuitenkin löytää

itsestään voiman ja halun lähteä liikkeelle – Berliiniin – ja todistaa näin äidilleen, että pärjää myös omillaan. Ida haluaa itsenäistyä, ihastua, löytää oman paikkansa ja rakentaa elämänsä, mutta mitä hänelle lopulta on jäämässä käteen?

Maata meren alla on todenmakuinen draamaelokuva aikuistumisesta, perhesiteistä, rakkauden kaipuusta ja hyväksytyksi tulemisesta. Elokuva on koskettava kasvutarina, jonka hersyvä komiikka syntyy arjen pienistä asioista. Elokuva perustuu Riikka Ala-Harjan samannimiseen romaaniin.
(www.maatamerenalla.fi)

Elokuva Maata meren alla

1. Keskustelkaa elokuvasta Maata meren alla. Millaisen vaikutuksen se teki teihin katsojana? Mitkä kohtaukset jäivät mieleen? Mitä te ette ymmärtäneet? Mistä asioista tuli paha mieli? Millaisen vaikutuksen elokuvan kerronta, kuvaus, hahmot, musiikki, lavastus, ympäristö, puvustus, värit jne. tekivät?
2. Lukekaa ohjaaja Lenka Hellstedtin näkemys elokuvasta ja sen synnystä. Keskustelkaa siitä, onko elokuva välittänyt teille ohjaajan näkemyksiä.

OHJAAJAN SANA

Kiinnostuin Riikka Ala-Harjan kirjasta ”Maata meren alla”, koska se tarjosi mahdollisuuden käsitellä monia minulle tärkeitä teemoja.

Päähenkilö Ida hakee omaa paikkaansa maailmassa: hän ei alistu annettuihin olosuhteisiin missä hän ei pääse kukoistamaan, vaan löytää itsestään voimaa ja rohkeutta tavoitella jotain enemmän. Hän tuntuu kaipaavan sitä että hän saisi tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on.

Minua kiinnostaa ristiriita kaukokaipuun ja elämän kulun välillä: miksi en lähtenyt maailmalle nuorempana, Idan ikäisenä? Aina tuli eteen jotain joka muutti suunnitelmat.

Tarina tarjosi mahdollisuuden tutkia suomalaisuuden olemusta. Kun olen ulkomailla, tunnen itseni suomalaisemmaksi kuin kotona. Näin käy myös Idalle. Olen itse adoptioäiti ja olen nähnyt sitä kautta, miten suomalaisuus ei tule geneeissä vaan se on jotakin muuta. Mitä se on? Millainen on suomalainen? Kuka voi olla suomalainen?

Kirjoitin kirjan inspiroimana käsikirjoituksen, ja jatkoin sen työstämistä kolmen vuoden ajan. Sain palautetta sekä suomalaisilta että saksalaisilta lukijoilta ja yhteistyökumppaneilta – palautteessa oli mielenkiintoisia kulttuurisidonnaisia eroja. Kymmenes versio kuvattiin.

Sain haluamani näyttelijät ja taiteellisen tiimin. Tunsin vahvasti, että olemme tekemässä samaa elokuvaa. On hieno tunne kun ihmiset eivät halua nostaa omaa egoaan ja suoritustaan muiden yläpuolelle, vaan antautuvat yhteisen teoksen toteuttamiseen. Yhteistyössä syntyi monia oivalluksia jotka päätyivät valmiiseen elokuvaan.

Katson valmista työtä aina samoin: Toisaalta koen että juuri näin, tällainen siitä piti tulla. Ja toisaalta olen vähän yllätynyt: elokuvalla on melkein sielu, jonka näkee vasta kun se tulee eläväksi – kun sitä katsoo yhdessä yleisön kanssa.

Lenka Hellstedt

*Helsingissä 15.11.2008
(<http://www.maatamerenalla.fi/>)*

Berliini

1. Berliini on Saksan pääkaupunki ja monella tavalla merkityksellinen paikka. Elokuva Maata meren alla sijoittuu suureksi osaksi Berliiniin. Ottakaa pienryhmissä selvää Berliinistä ja tutustuttakaa itsenne ja toisenne tähän suurkaupunkiin. Keskustelkaa mikä kaupungin rooli on elokuvassa.

Lähteitä

Kirjoja:

Möttölä, Matias: *Berliini*.
Helsinki: Image, 2006

Berliini : kirjailijan kaupunki
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2004 /
toimittanut Ritva Hapuli

Donner, Jörn: *Berliini - arkea ja uhkaa*. Suom.
Toivo J. Kivilahti. Helsinki: WSOY, 1958.

Hentilä, Marjaliisa & Hentilä, Seppo: *Berliiniin.*
Retkiä lähihistoriaan. Helsinki: Kirjapaja,
2008.

Saarinen, Hannes: *Berliini. Kulttuuria ja*
historiaa. Helsinki: Otava, 1999.

Elokuvia (Helsingin kaupunginkirjaston
tietopaketti Berliinistä)

Alexander Döblinin *Berlin Alexanderplatz* on
klassikko. Teoksessa vankilasta vapautuva
pikkurikollinen Franz Biberkopf seikkailee
kaupungin kaduilla.

Uudesta käännöskirjallisuudesta kannattaa
tutustua Wladimir Kaminerin absurdeihin
tarinoihin. Kaminer on Moskovasta Berliiniin
muuttanut kirjailija. *Ryssändiscon* ja
Schönhauser Alleen tarinat vievät lukijan
keskelle hullunkurisia ihmiskohtaloita,
monikulttuuriseen Berliiniin.

Joseph Kanonin *Jaettu Berliini* puolestaan on
historiallinen jännäri, jonka tapahtumat
sijoittuvat vuoteen 1945.

Suurkaupungin pimeästä puolesta kertoo
Christiane F:n *Huumeasema Zoo*. Teini-
ikäiset narkomaanit sekoilevat
pahamaineisella asemalla *Hauptbahnhof*
Zoo, josta myös U2:n biisi *Zoo Station* kertoo.

Iloisen "nostalginen" komedia *Good bye*
Lenin! sijoittuu vuosien 1989 ja 1990 Itä-
Berliiniin. Juonesta ei kannata paljastaa
enempää kuin että muuri murtuu ja maailma
muuttuu. Elokuvassa DDR:n sosialismin aika
saa humoristisen sävyn.
(Katso elokuvan oppimateriaali osoitteesta:
http://www.koulukino.net/uploads/material/good_bye_lenin.pdf)

Turkkilaistaustaisen Fatih Akinin ohjaama
Suoraan seinään ei sijoitu Berliiniin vaan

Hampuriiin. Leffa on kuitenkin Berliinin
matkaajallekin kiinnostava
turkkilaiskuvauksensa vuoksi. Nuori Sibel ja
nelikymppinen juoppo Cahit solmivat
kulissiavioliiton, joka johtaa
syöksykierteeseen.

Teksti Rauha Lönn/ Verkkokirjastoyksikkö
(<http://www.lib.hel.fi/Page/3156f7ee-682f-4b68-82ea-ec756f214f22.aspx?refererPageID=b4474453-4b62-4978-84b4-49bc489711a3&groupID=f6a59db9-bce1-4f22-bad3-7eca2addfe4a&announcementID=fbbf18ad-62ef-4e4b-b8e6-6497e63a5043>)

www-sivuja:

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Berliini>

<http://wikitravel.org/fi/Berliini>

<http://yle.fi/elavaarkisto/?s=h&n=Berliini>

Adoptio

1. Elokuva *Maata meren alla* kertoo
adoptoidun Idan ja hänen äitinsä tarinan.
Perehtykää kansainvälisiin adoptioihin osana
suomalaista perhekulttuuria.

Lähteitä:

<http://www.interpedia.fi/adoptio/index.html>

<http://www.pelastakaalapset.fi/>

http://www.pslastensuojelu.fi/opinnaytetyot/Adoptio_ja_adoptiokaytannot_suomessa.pdf

<http://www.adoptiopeheet.fi/>

<http://adoptioblogi.blogspot.com/2007/09/kansainvlinen-adoptio.html>

Adoptiota käsitellään myös elokuvan *Palnan*
tyttäret oppimateriaalissa:
<http://www.koulukino.net/uploads/material/Palna.pdf>

2. Keskustelkaa millainen kuva aikuisen adoptiolapsen ja hänen adoptiovanhempansa suhteesta elokuvasta välittyy?
Miettikää olisiko Idan ja hänen suhteensa erilainen, jos Ida olisi Katin biologinen tytär?

Erilaisuus ja identiteetti

1. Ida on selvästi monella tapaa suomalainen tyttö. Hän on elänyt koko ikänsä tässä maassa, hänen luonteeseensa on tarttunut monia suomalaisuuteen liittyviä ominaisuuksia esim. epävarmuutta, ujoutta, umpimielisyyttä ja ennakkoluuloisuutta. Silti häntä kohdellaan ihonvärinsä vuoksi ensisijaisesti ulkomaalaisena. Miettikää yhdessä, mitä erilaisuus Idan tapauksessa on. Tai mitä erilaisuus ylipäätään on?

2. Mistä aineksista mielestänne identiteetti syntyy? Entäpä suomalainen identiteetti? Mikä on perimän osuus, entä ympäristön?

Pistäkää luokassa pystyyn väittely, jossa toinen puoli on sitä mieltä että geneettinen perimä (biologinen äiti tai isä tai molemmat ovat geneettisesti suomalaisia) määrittää kansallisuuden ja toinen puoli, että kansallinen identiteetin rakentumisen perustana on tunne; tunne siitä että kuuluu johonkin kansakuntaan.

3. Mieti mistä aineksista syntyy sinun oma suomalainen identiteettisi.
Piirrä itsestäsi karikatyyri/pilapiirros, missä nämä ominaisuudet, mieltymykset, tavat, mielipiteet jne. näkyvät. Rakastatko salmiakkia ja ruisleipää, entä liikututko Finlandian kuullessasi? Kirjoita piirroksesi taakse lista asioista, jotka tekevät sinusta mielestäsi nimenomaan suomalaisen.

4. Poimikaa elokuvasta saksalaisuuteen ja suomalaisuuteen liitettyjä piirteitä. Millaisia listoja kansallisista piirteistä syntyy ja vastaavatko ne mielestänne todellisuutta?

Kehityskertomus/kasvutarina

1. Kehityskertomus ja kasvutarina ovat usein käytettyjä määritelmiä, kun puhutaan elokuvien ja romaanien ja muiden tarinoiden henkilöiden/hahmojen kasvusta ja kehityksestä tarinan aikana. Kirjastoista löytyy satoja romaaneja, joiden asiasana- tai aihelistalta löytyy määritelmä kehitysromaaniksi. Elokuvia määritetään usein myös termeillä kasvutarina tai kehityskertomus. Mutta mikä on kehityskertomus?

Yleensä kehityskertomuksesta on löydettävissä ainakin seuraavat kolme aspektia: 1. Juoni esittelee ihmisen tien lapsuudesta nuoruusvuosiin ajoittuvien konfliktien kautta aikuisuuteen ja yhteisön jäseneksi. 2. Kehitysromaanissa on sosiaalinen ja biografinen kerronnan taso. 3. Päähenkilön sisäinen konflikti, joka voi olla luonteeltaan hyvinkin erilainen, esim. filosofinen tai poliittinen, on tarinan etenemisen kannalta keskeinen.

Millaisen kehitystarinan Riikka Ala-Harjan romaani ja Lenka Hellstedtin elokuva Maata meren alla kertovat? Entä kertovatko kirja ja elokuva erilaisen kasvutarinan? Tutustukaa elokuvan yhteydessä myös alkuperäistarinaan, romaaniin, ja pohtikaa kirjan ja elokuvan tarinoiden erilaisuuksia ja samankaltaisuuksia.

Vasemmistolainen feministi

1. Elokuvan Ida puuskahtaa äidilleen Katille riidan tuoksinassa, ettei ole mikään ihme, ettei tällä ole miestä. Onhan äiti vasemmistofeministi.

Ihmisillä on usein tapana käyttää toisista ihmisistä määritelmiä. Joskus ne osuvat oikeaan, joskus ne menevät metsään, mutta aika usein määritelmän antaja ei edes itse tiedä, mitä kyseiset asiat pitävät sisällään.

Ottakaa selvää vasemmistolaisuudesta ja feminismistä. Miettikää millaisia mielikuvia kumpaankin määritelmään kuuluu? Entä mikä on totuus? Mikä tekee ihmisestä vasemmistolaisen? Entä feministin? Entä mikä on teidän tulkintanne Outin hahmosta,

onko hän vasemmistolainen feministi?
Antaako elokuva tarpeeksi informaatiota
tulkinnan tekemiseksi?

Ottakaa selvää ja keskustelkaa.

Vinkkejä keskustelun pohjaksi:

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Vasemmisto>

http://www.vasemmistoliitto.fi/vasemmistoliitto/fi_FI/punainen_yhdistaa/

<http://www.mtv3.fi/uutiset/arkisto.shtml/arkistot/kotimaa/2008/04/640710>

<http://yle.fi/elavaarkisto/?s=h&n=vasemmistolaisuus>

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Feminismi>

<http://www.naisunioni.fi/>

<http://yle.fi/elavaarkisto/?s=h&n=feminismi>

Oppimateriaalin on laatinut
äidinkielen ja viestinnän opettaja
Marjaana Mitikka

Oppimateriaalin on tuottanut
Marjo Kovanen
Koulukinosta.

